

Õiguskantsler

Teie 31.05.2016 nr

Meie 14.06.2016 nr 6-1/160700/1602589

Ravikindlustus ja ülikoolis õppimine

Lugupeetud avaldaja

Oma pöördumises selgitasite, et õpite Tallinna Tehnikaülikooli (TTÜ) avatud õppes, kuna Te ei pääsenud õppima tasuta kohale. Selgitasite, et ehkki Te võtate õppeaineid samas mahus, kui tasuta kohal õppijad, pole Teil üliõpilase staatust ja seega ka ravikindlustust. Teie hinnangul on selline olukord ebaõiglane.

Leian, et põhiseadusega pole vastuolus see, kui TTÜ avatud õppe õppuril pole ravikindlustust seoses ülikoolis õppimisega.

Eesti Vabariigi põhiseaduse § 37 lg 1 sätestab igäühe õiguse haridusele, sh kõrgharidusele. See ei tähenda siiski, et riik peab võimaldama kõigil, kes seda soovivad, ülikoolis õppida. Ülikoolil on õigus valida endale üliõpilasi vastavalt kehtestatud kriteeriumitele.¹ Neile, kes kriteeriumitele vastavad ja üliõpilase staatuse saavad, on tagatud ka kõik hüved, mis selle staatusega kaasnevad. Mh see, et neile tagatakse ravikindlustus riigi kulul. Teiselt poolt peab üliõpilane täitma talle pandud kohustusi, nt täitma õppekoormuse nõudeid. Viimasega on seotud ka ravikindlustuse võimaldamine. Ravikindlustuse seaduse § 12 lg-st 2¹ tuleneb, et kui üliõpilane ei ole lõpetanud õppeasutust aasta möödumisel õppekava nominaalkestuse lõppemisest (välja arvatud meditsiiniliste näidustuste tõttu), lõpeb kindlustuskaitse ühe kuu möödumisel.

Samas võivad ülikoolid pakkuda võimalust õppida ülikoolis ka ilma üliõpilane olemata: eksternina (ülikooliseaduse (ÜKS) § 30¹ lg 1) või täiendkoolituses osalejana (ÜKS § 32). TTÜ [õppekorralduse eeskirja](#) § 5 lg 9 järgi on täiendusõppurite staatus ja õppekorraldus reguleeritud TTÜ nõukogu kehtestatud [täiendusõppe korras](#). Korra § 7 lg 1 järgi on täiendusõpe TTÜ poolt osutatav tasuline teenus. Korra § 1 lg 2 p 2 järgi on avatud õpe tasemeõppega seotud täiendusõpe ehk tasemeõppe õppekavadest valitud õppeainete alusel toimuv täiendusõpe. Seega ei ole selline õppur üliõpilane ning talle ei laiene üliõpilase staatusega kaasnevad hüved, mh õigus ravikindlustusele riigi kulul. TTÜ avatud õppes õppija võib ise valida talle õppeks sobiva tempo ja ained, soovi korral ka võrreldavas mahus üliõpilasega. Samas puudub ülikoolil võimalus mõjutada õppuri õppekoormust ja ainete valikut. Oluline on seegi, et TTÜ avatud ülikooli võetakse vastu konkursita. Õppima asumise eeldus on üksnes keskharidus, teatud juhtudel kõrgharidus.

¹ Vt ka Euroopa Inimõiguste Kohtu lahend [Tarantino jt vs Itaalia](#), p-d 49-59.

Eelneva valguses pole põhjust väita, et üliõpilaste ja avaliku õppe õppurite erinev kohtlemine mh ravikindlustusega seoses oleks põhiseadusvastane. Sarnases olukorras olevate isikute erinev kohtlemine on lubatud, kui selleks on olema mõistlik ja asjakohane põhjus. Selleks põhjuseks on riigi rahaliste ressursside säästlik kasutamine. Nagu öeldud, ei pea riik võimaldama avaliku ressursi arvel ülikoolis õppimist kõigile soovijatele. Avatud õppe näol antakse isikule võimalus soovi korral ülikoolis õppida, kuid seda omal kulul. Selle asjaoluga tuleb õppima asudes arvestada. Kuivõrd avalikus õppes pole õppekoormuse nõudeid, on õppima asudes võimalik planeerida oma õpingud nii, et jääb aega sotsiaalmaksuga maksustatud tulu teenimiseks, mis tagab ravikindlustuse (ravikindlustuse seaduse § 5 lg 2).

Loodan, et selgitustest on Teile abi.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise

Aigi Kivioja 6938428
Aigi.Kivioja@oiguskantsler.ee